



47

MUHAMMED / MUHAMMED
OBJAVLJENA U MEDINI*, IMA 38 AJETA**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ① وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَرَّمْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ② ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ③

"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!"

"Allah će poništiti djela onih koji ne vjeruju i od puta Njegova odvrću." /1/ "A onima koji vjeruju i dobra djela čine i vjeruju u ono što se objavljuje Muhammedu, a to je Istina od Gospodara njihova, On će preko hrđavih postupaka njihovih prijeći i prilike će njihove poboljšati." /2/ "Zato što nevjernici slijede neistinu, a vjernici slijede Istinu od Gospodara svoga. Tako Allah navodi zbog ljudi primjere njihove." /3/

Allah Uzvišeni kaže: **"oni koji ne vjeruju"** u Allahove znakove **"i odvrću"** druge ljude **"od Allahovog puta, Allah će poništiti njihova djela"**, tj. upropastit će ih, kao što Uzvišeni veli:

"i Mi ćemo pristupiti djelima njihovim koja su učinili, u prah i pepeo ih pretvorili." /25:23/ Potom Uzvišeni kaže: **"A onima koji vjeruju i dobra djela čine"**, tj. onima koji srcem Allaha vjerovali i djelima svojim potvrdili pokornost Njegovom propisu; tajno i javno

"...i vjeruju u ono što se objavljuje Muhammedu." Ovdje se posebno - objavljeno Muhammedu - vezuje za općenito - vjerovanje i činjenje dobrih djela, kojim se dokazuje da je vjerovanje u posljednjeg Poslanika, nakon što se pojavio, s.a.v.s., uvjet ispravnog vjerovanja.

"a to je istina od Gospodara njihova." Ovo je umetnuta rečenica, odraz ljepote stila u Allahovom govoru. Zato Uzvišeni Allah kaže:

"On će preko hrđavih postupaka njihovih prijeći i prilike će njihove poboljšati", tj. njihova stanja. U hadisu u kom se precizira oslovljavanje onoga koji kihne pominje se dova: /143/ "Allah vas uputio i stanje vaše popravio." Zatim Uzvišeni kaže: **"zato što nevjernici slijede neistinu"**, tj. Mi ćemo postupke nevjernika uništiti iz razloga što su, imajući pravo izbora između zablude i istine, izabrali zabludu.

"A vjernici slijede Istinu od Gospodara svoga. Tako Allah navodi zbog ljudi primjere njihove", tj. njihove poslove osvjetljava i precizira ishode njihovih djela. A Allah najbolje zna.

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَتَخْتَنُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَتَانَ فِئَامًا مِّنْ بَعْدِ وَأَمَّا فِدَاءٌ حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَآتَمْرَمْتَهُمْ وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ④ سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ⑤ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ⑥ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن نَّصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ⑦ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَّأَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑧ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطُوا أَعْمَالَهُمْ ⑨

Kada se u borbi s nevjernicima sretnete, po šijama ih udarajte sve dok ih ne oslabite, a onda im pritegnite sveze, i poslije, ili ih velikodušno sužanjstva oslobodite, ili otkupninu zahtijevajte, sve dok borba ne prestane. Tako učinite! Da Allah hoće, On bi im se osvetio, ali On vas želi iskušati jedne pomoću drugih. On neće poništiti djela onih koji na Allahovu putu poginu", /4/ i On će ih, sigurno, uputiti i prilike njihove poboljšati", /5/ "i u Džennet ih uvesti, o kome ih je već upoznao. "/6/ "O vjernici, ako Allaha pomognete, i On će vama pomoći i korake vaše učvrstiti." /7/ "A onima koji ne vjeruju - propast njima! On neće djela njihova prihvatiti." /8/ "Zato jer oni mrze ono što Allah objavljuje, i On će djela njihova poništiti." /9/

Ukazuje Allah, dž.š., vjernicima na oslonac njihov u ratovima sa mušricima - nevjernicima:

"Kada se u borbi s nevjernicima sretnete, po šijama ih udarajte", tj. žestoko ih sabljama pokosite, **"sve dok ih ne oslabite"**, tj. dok ih ubijanjem ne potučete. **"...a onda im pritegnite sveze"**, tj. sveze zarobljenika koje zarobite

"i poslije, ili ih velikodušno sužanjstva oslobodite, ili otkupninu zahtijevajte, sve dok

* Objavljena nakon sure "El-Hadid."

** Trinaesti ajet objavljen je dok je Resulullah, s.a.v.s., činio Hidžru.

borba ne prestane", tj. imate pravo izbora poslije završetka rata i prestanka borbe osloboditi zarobljene bez nadoknade ili uzeti otkupninu i to im postaviti kao uvjet. Očito je da je ovaj ajet objavljen nakon Bitke na Bedru, pošto je Allah Uzvišeni prekorio vjernike, zato što su mnoge mušrike zarobili, a malo ih ubili, kako bi imali što više za otkupninu.

"Vjerovjesniku nije dopušteno držati sužnje dok ne izvojuje pobjedu na zemlji; vi želite prolazna dobra ovoga svijeta, a Allah želi onaj svijet. -Allah je silan i mudar. Da nije ranije Allahove odredbe, snašla bi vas patnja velika zbog onoga što ste uzeli." /7:67,68/ Neki mufesiri kažu da je ajet:

"Ili ih velikodušno sužanjstva oslobodite, ili otkupninu zahtijevajte", derogiran sa riječima Uzvišenog:

"Kada prođu sveti mjeseci, onda ubijte mnogobošce gdje god ih nađete." /9:5/ Ovo mišljenje zastupaju Ibn-Abbas, Katade, Ed-Dahhak i Es-Suddi, dok ostala većina učenjaka stoji na stanovištu da ovaj ajat nije derogiran, te jedni kažu: "Imam ima pravo izbora i to između dvije mogućnosti: velikodušno osloboditi zarobljene ili osloboditi ih uz nadoknadenu otkupninu, a ubistvo nije dozvoljeno." Dok drugi tvrde da imam ima pravo narediti da se zarobljeni i ubiju. Ovi drugi za dokaz uzimaju hadis: /144/ "Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., dao je pogubiti En-Nadra ibn el-Harisa i Ukbu ibn Ebi-Muajta, koji su bili zarobljenici Bedra." Kao i hadis: /145/ "Rekao je Sumameh ibn Esal Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., kada ga je upitao: 'Šta misliš o Sumameh?' 'Ako ubiješ, ubio si čovjeka koji je prolijevao krv, a ako oprostiš, opraštaš zahvalniku; ako želiš materijalnu vrijednost, traži, dat će ti što želiš.'" Šafija, r.a., komentirajući ovaj hadis, kaže: "Imam ima pravo u vezi sa zatvorenici postupiti na više načina i to: ubistvo, oslobodenje, uzeti otkupninu ili učiniti ga robom." Ova je problematika temeljito razmatrana u djelima šerijatskog prava.

"Sve dok borba ne prestane." Mudžahid kaže: "Sve do silaska Isaa, sina Merjeminog, a.s." Vjerovatno je ovu svoju tvrdnju potkrijepio riječima, s.a.v.s.: /146/ "Skupina moga ummeta bit će na istini, sve dok se posljednji među njima ne bude borio protiv Dedždžala.

Prenosi Imam Ahmed od Džubeira ibn Neufeira: /147/ "Da ih je obavijestio Selema ibn Nufejl, da je došao do Poslanika, s.a.v.s., pa mu je on rekao: 'Ja sam pustio konje i odložio oružje, rat je stao. Ja rekoh: nema više borbe!', na to mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: 'Upravo sad je došlo vrijeme boja. Odabrana skupina moga ummeta će biti dominantna nad ljudima. Allah će narode u zabludi ostavljati, a moj ummet će se protiv njih boriti. Mom ummetu će oni biti izvor opskrbe, dok se ne ispuni Allahova volja. Središte domovine vjernika bit će u Šamu, a sa konjima bit će (dolaziti) dobro do Sudnjem dana."

Ovako prenosi En-Nesai u dva rivajeta od Džubeira ibn Nufeira, a on od Seleme ibn Nufejla. Ovo daje potporu mišljenju da nema derogacije, i kao da je propis (hukm) određen dok traje rat sve dok ratova bude bilo. Allah Uzvišeni kaže: **"Tako učinite! Da Allah hoće, njih bi savladao"**, tj. On bi se osvetio i nevjernike kaznio. **"...ali On vas želi iskušati jedne pomoću drugih."** Propisujući vam džihad On vas želi ispitati. Kao što Uzvišeni veli:

"Zar vi mislite da ćete ući u Džennet, a da Allah ne zna one od vas koji se bore, i one koji su izdržljivi." /3:142/ U svakom ratu izgine mnogo vjernika, zato Uzvišeni veli:

"On neće poništiti djela onih koji na Allahovom putu poginu", tj. njihova dobra djela neće prestati, Allah će dati da se ona množe i rastu. Nekima će korist od njihovih dobrih djela stizati za sve vrijeme boravka u Berzahu. Prenosi Ahmed od Kajsa el-Džezemije - čovjeka koji je imao čast druženja (da bude ashab) -da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /148/ 'Šehidu će biti uručeno šest odlikovanja; sa prvom kapi krvi oprostit će mu se svaki grijeh, vidjet će svoje mjesto u Džennetu, oženit će se hurijama, bit će lišen straha Kijametskog dana, bit će lišen kaburskog azaba i okitit će se ukrasom imana." U Muslimovom Sahihu od Abdullaha ibn Amra i Ebu-Katadea, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /149/ "Šehidu će biti oprašteno sve osim duga."

Prenosi Ebu ed-Derda', r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /15/ "Šehid će biti zagovornik za sedamdeset svojih bližnjih."

Allah Uzvišeni kaže: **"i On će ih, sigurno uputiti"**, tj. ka Džennetu, **"i prilike njihove poboljšati"**, **"i u Džennet ih uvesti, o kome ih je već upoznao"**, tj. u Džennet o kojem ih je upoznao, prema kojem ih je uputio.

Prenosi El-Buhari od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /151/ "Kada se vjernici oslobode Vatre, bit će zaustavljeni pred mostom između Dženneta i Džehennema, da uklo-ne sa sebe sve tragove grijeha što su ih sa dunjaluka ponijeli. I kad budu potpuno očišćeni, dozvolit će im se ulazak u Džennet. A tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, kad vjernik u Džennet uđe, prije će pronaći svoj boravak tamo nego što bi ga pronašao na dunjaluku."

Allah Uzvišeni veli:

"O vjernici, ako Allaha pomognete, i On će vama pomoći i korake vaše učvrstiti." Kao što Uzvišeni veli: **"A Allah će sigurno pomoći one koji vjeru Njegovu pomažu."** /22:40/ Uistinu, nagrada odgovara djelima. Zato Uzvišeni kaže:

"i korake vaše učvrstiti." U kontekstu ovoga u hadisu se veli: /152/ "Ko vladaru dostavi potrebu onoga ko je sam dostaviti ne može, Allah će učvrstiti njegove noge na Siratu - na Sudnjem danu." Zatim Uzvišeni veli:

"a onima koji ne vjeruju - propast njima!", tj. potpuno suprotno davanju stabilnosti vjernicima koji Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., pomagaše.

U hadisu od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prenosi se da je rekao: /153/ "Propao je rob dinara, propao je rob dirhema, propao je rob svile, propast će i posrnuti, a kad oboli nema mu izbavljenja", tj. neće ga Allah ozdraviti. Kao što Uzvišeni kaže:

"On neće djela njihova prihvatiti", tj. potpuno će ih obezvrijediti i uništiti. Zato Uzvišeni kaže:

"Zato jer oni mrze ono što Allah objavljuje", tj. ne žele to niti to vole.

"...I On će djela njihova poništiti."

* أَقْلَمَ سَيْرُؤُفِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَقِبُهُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَرَسَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ وَلِلْكَافِرِينَ
أَمْثَلُهَا ﴿١٠﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَأَمْوَالُهُمْ
﴿١١﴾ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ
الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَشْجُورَةٌ ﴿١٢﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَوْمٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً
مِنْ قَوْمِكَ الَّتِي أَخْرَجْتَكَ أَهْلَكْتَهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾

"Zašto oni ne idu po svijetu da vide kakav je bio konac onih prije njih? Njih je Allah uništio, a i nevjernicima tako pripada", /10/ "zato što je Allah zaštitnik onih koji vjeruju i što nevjernici zaštitnika nemaju."/11/ "Allah će one koji vjeruju i dobra djela čine uvesti u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći, a oni koji ne vjeruju - koji se naslađuju i žderu kao što stoka ždere - njihovo će prebivalište vatra biti!"/12/ "A koliko smo gradova uništili, mnogo moćnijih od tvoga grada koji te

protjerao, i nije bilo nikog da im pomogne."/13/

Allah Uzvišeni veli: "Zašto oni ne idu", oni koji Allahu širk čine i Njegovog Poslanika u laž utjeruju, "po svijetu da vide kakav je bio konac onih prije njih?", njih je Allah uništio", tj. za laž njihovu i nevjerovanje njihovo kaznio ih. A vjernike između njih spasio. "...a i nevjernicima tako pripada." Potom Uzvišeni Allah kaže:

"zato što je Allah zaštitnik onih koji vjeruju i što nevjernici zaštitnika nemaju." Stoga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio muslimanima, po ishodu Bitke na Uhudu, kad su mušrici uzviknuli "Mi imamo Uzza'a, a vi ga nemate!", da im odgovore: "Allah je naš zaštitnik, a vi zaštitnika nemate!" Allah Uzvišeni veli:

"Allah će one koji vjeruju i dobra djela čine uvesti u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći", tj. Kijametskog dana.

"...a oni koji ne vjeruju - koji se naslađuju i žderu kao što stoka ždere", tj. u životu na ovom svijetu hrana im je glavna preokupacija. Zato se potvrđuje u sahih hadisu: /154/ "Mu'min, jedući, puni jedan stomak, a kafir, jedući, puni sedam stomaka." Alegorično je rečeno da on ima sedam stomaka zato što on puno jede. Potom Uzvišeni veli: "njihovo će prebivalište biti Vatra", tj. na dan kada budu za poslove "nagrađivani." Uzvišeni kaže:

"A koliko smo gradova, mnogo moćnijih od tvoga grada, koji te protjerao", tj. Meke,

"uništili i nije bilo nikoga da im pomogne."

Ovo je prijatna i prijekor stanovnicima Meke, zato što ne vjeruju svome Poslaniku, s.a.v.s. Pošto su mnogi prijašnji narodi uništeni zato što su u laž svoje poslanike ugonili, iako su bili moćniji. Da li razmišljaju suvremenici posljednjeg Božijeg Poslanika šta će sa njima biti na dunjaluku i ahiretu, jer oni ne vjeruju najodabranijem, Allahu najdražem, pečatu svih poslanika, Njegovu robu i vjerovjesniku Muhammedu, s.a.v.s.?!
أَفَن كَانَ

عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زَيْنَ لَهُ سُوءَ عَمَلِهِ وَأَنْبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٤﴾
مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ
مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ حَمِيمٍ لَدَّةٍ لِلشَّرْبِ وَأَنْهَارٌ
مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ
كَمْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿١٥﴾

"Zar je onaj koji ima jasnu predstavu o Gospodaru svome kao onaj kojem se lijepim čine ružna djela njegova i koji se za strastima

svojim povodi?"/14/ "Primjer Dženneta, koji je obećan onima koji se Allaha boje jeste: u njemu su rijeke od vode neustajale i rijeke od mlijeka nepromijenjena okusa, i rijeke od vina, prijatna onima koji piju, i rijeke od meda procijedenog, i gdje ima voća svakovrsnog i oprosta od Gospodara njihova - zar je to isto što i patnja koja čeka one koji će u vatri vječno boraviti, koji će se uzavrelom vodom pojit, koja će im crijeva kidati!"/15/

Allah Uzvišeni veli: **"Zar je onaj koji ima jasnu predstavu o Gospodaru svome"**, tj. koji je potpuno uvjeren u Allahovu naredbu i ispravnost Njegove vjere:

"kao onaj kojemu se lijepim čine ružna djela njegova i koji se za strastima svojim povodi?", tj. nisu oni jednaki. Kao što Uzvišeni kaže:

"Zar je onaj koji zna da je istina ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga, kao onaj što je slijep." /13:19/ Zatim Uzvišeni veli:

"Primjer Dženeta, koji je obećan onima koji se Allaha boje", tj. opis je njegov: **"u njemu su rijeke od vode neustajale"**, tj. vode koja ne mijenja okus i koja se ne može zamutiti,

"...i rijeke od mlijeka nepromijenjena okusa", tj. mlijeko vrhunske bjeline i kvaliteta.

"i rijeke od vina, prijatna onima koji ih piju", tj. okus njihov nije odvratan niti im je miris ružan kao kod ovodunjalčkog vina, već mu je boja lijepa, predivan okus, prijatan miris i za organizam koristan,

"i rijeke od meda procijedenog", tj. čistog meda, najljepše boje, okusa i mirisa. Kaže Imam Ahmed prenoseći od Hakima ibn Muavije, a on od svoga oca, da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: /155/ 'U Džennetu postoje mliječna jezera, jezera vode, jezera meda i vina iz kojih stalno istječu rijeke.'" Ovaj hadis navodi Et-Tirmizi i kaže: "hasenun-sahih." U sahih hadisu stoji: /156/ "Kada od Allaha blagodat tražite, tražite da vam podari Firdevs, to je centar Dženneta i najviši njegov stepen. Iz njega teku džennetske rijeke, a površ njega se nalazi Arš-ur- Rahman" (Prijestolje Svemilosnog). Allah Uzvišeni kaže:

"i gdje ima voća svakovrsnog." Kao što Uzvišeni kaže:

"U njima će moći, rahat, koju hoće vrstu voća tražiti." /44:55/

"...i oprosta od Gospodara njihova." Pored svega nabrojanog:

"zar je isto što i patnja koja čeka one koji će u Vatri vječno boraviti", tj. da li se mogu izjednačiti džennetski perivoji sa džehenemskim provalijama? **"...koji će se uzavrelom vodom pojit"**, tj. pojit će se ključalom vodom koju će morati piti, **"koja će im crijeva kidati"**, tj. voda će razjedati čovjekov organizam unutra. Da nas Veliki Allah toga sačuva.

وَمِنْهُمْ مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ قَالَ إِنفَاءً أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَانْتَبَهُوا ۗ أَمْوَاءَهُمْ ۗ وَالَّذِينَ آهْتَدُوا زَادَهُمْ هُدًىٰ وَوَسَّعَتْ قُلُوبُهُمْ ۗ قَوْلَهُمْ ۗ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا ۗ فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِدْبَاجُ تَتْرُكُهُمْ ۗ ذَكَرَهُمْ ۗ فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَسْتَغْفِرُ لَدُنْكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللَّهُ يَتَوَلَّىٰ قُلُوبَ الَّذِينَ يَنْتَقِلُونَ ۗ وَمَثَلُ كَرِيمٍ ۗ

"Ima onih koji dolaze da te slušaju, ali čim se od tebe udalje, pitaju one kojima je dano znanje: Šta ono on maloprije reče? To su oni čija je srca Allah zapečatio i koji se za strastima svojim povode." /16/ "A one koji su na Pravom putu, On će im Uputu i povećati i dati im njihovu bogobožnost." /17/ "Zar oni čekaju da im Smak svijeta iznenada dođe, a već su predznaci njegovi tu? A rašta im njihova opomena kad im dođe (Smak svijeta)?" /18/ "Znaj da nema boga osim Allaha! Traži oprosta za svoje grijehe i za vjernike i vjernice! Allah zna kud se krećete i gdje boravite." /19/

Razotkriva Uzvišeni Allah, dž.š., gluposti munafika i plitkosti njihovog razmišljanja koji nakon što slušaju Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ništa ne razumiju, a kada se od njega odvoje: **"pitaju one kojima je dano znanje"**, a to **"Šta ono on maloprije reče?"**, tj. ovoga časa. Ništa nisu razumjeli, niti su tome pridavali važnost.

"To su oni čija je srca Allah zapečatio i koji se za strastima svojim povode." Zato oni niti mogu ispravno razumjeti niti izgraditi ispravan stav. Zatim Uzvišeni Allah veli: **"a one koji su na pravom putu, On će im Uputu i povećati"**, tj. učvrstiti ih na sigurnom pravcu:

"i dati im njihovu bogobožnost", tj. nadahnjuje ih Uputi. Potom Uzvišeni veli:

"Zar oni čekaju da im Smak svijeta iznenada dođe", odjednom,

"a već su predznaci njegovi tu?", tj. upozorenja da se približava. Kao što Uzvišeni kaže:

"Ljudima se bliži čas polaganja računa njihova, a oni, bezbrižni, ne mare za to." /21:1/ Sam dolazak Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jedan je od predznaka Sudnjeg dana. Zato što je on pečat vjerovjesništva i poslanstva kojim je Allah upotpunio Svoju vjeru. Njime su uspostavljeni dokazi svjetovima.

Prenosi El-Buhari od Sehla ibn Sada, r.a., koji kaže: /157/ "Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako uspoređuje svoj kažiprst i srednjak i veli: 'Ja i Sudnji dan smo kao ova dva (prsta).'" Zatim Uzvišeni veli:

"A rašta im njihova opomena kad im dođe (Smak svijeta)?", tj. šta će učiniti kafiri kad dođe Kijametski dan; budu spremni opomenu primiti, ali uvide da ona tad ne koristi. Kao što Uzvišeni kaže:

"tada će se čovjek sjetiti - a šta mu je sjećanje?!" Uzvišeni kaže: **"Znaj da nema boga osim Allaha!"** Ovo je obavještenje, da boga osim Allaha nema, i da samo On posjeduje naredbu o Sudnjem danu.¹ **"Traži oprost za svoje grijehе, vjernike i vjernice."** U sahih hadisu navodi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio: /158/ "Allahu moj, oprosti grijehе moje, neznanje moje i postupke moje kojim sam granicu prešao, i ono što Ti znaš bolje od mene. Bože oprosti mi ono što sam uradio u šali i ozbiljnosti, greškom i namjerno, a svega toga kod mene ima."

U drugom sahih hadisu kaže se: /159/ da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na kraju namaza učio: "Allahu moj, oprosti mi grijehе što sam ih počinio i što ću ih počinuti, ono što sam sakrio, ono što sam obznanio i ono što sam prekoračio, i ono što Ti bolje znaš od mene (da sam uradio). Ti si moj Bog. Osim Tebe, drugog boga nema." Također je sahih predanjem zabilježeno da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /160/ "O ljudi, kajte se svome Gospodaru, ja se, uistinu, Allahu kajem i Njemu tevbu uputim dnevno više od sedamdeset puta."

Prenosi Ebu-Ja'la od Ebu-Bekra es-Siddika, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /161/ "Zadužujem vas da izgovarate **"La ilahe illallah"** i praktirate istigfar." To mnogo činite jer Iblis veli: "Ljudi sebe ništegrijesima, a mene izgovaranjem **La ilahe illallah** i traženjem oprosta. Kad vidim da to čine, ja požurim da ih ometem, uljepšavajući im ovosvjetske užitke, tako da oni budu uvjereni da su na pravom putu." Allah Uzvišeni kaže: **"Allah zna kud se krećete i gdje boravite."** Kao što Uzvišeni veli:

"On vas noću uspavljuje - a zna i šta ste preko dana griješili." /6:60/

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُنظُرُونَ إِلَيْكَ نَطْرَ الْغَشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ شِقَاقَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۗ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّىٰ أَبْصَارَهُمْ ۗ

"A oni koji vjeruju govore: 'Zašto se ne objavi jedna sura?' A kada se objavi jasna sura i u njoj se spomene borba, ti vidiš one u čijim je srcima bolest kako te gledaju pogledom pred smrt onesviješćenog! A preči bi njima bill" /20/ "pokornost i razuman govor! A kada je borba već propisana, bolje bi im bilo da su prema Allahu iskreni." /21/ "Možda biste i vi, kad biste se okrenuli, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali!" /22/ "To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio." /23/

Uzvišeni Allah govori o vjernicima koji su priželjkivali da im se propiše džihad. Kada ga je Uzvišeni Allah propisao i učinio obavezom, mnogi su ustuknuli, kao što Uzvišeni kaže:

"Zar ne vidiš one kojima je rečeno: 'Dalje od boja, već namaz obavljajte i zekat dajite! A kad im bi propisana borba, odjednom se neki od njih pobojaše ljudi, kao što se Allaha boje ili još više, i uzviknuše: Gospodaru naš, zašto si nam borbu propisao? Da si nas toga još neko vrijeme poštedio!'" Reci: "Uživanje na ovom svijetu kratko je, a onaj svijet bolji je za one koji se grijehа klone; i nikome se od vas ni koliko trun nepravda neće učiniti." /4:77/ U ovoj suri Allah veli:

"A oni koji vjeruju govore: 'Zašto se ne objavi jedna sura?'", tj. jedno poglavlje u kom će biti sadržani svi propisi borbe. Zato Uzvišeni veli:

"A kada se objavi jasna sura i u njoj se spomene borba, ti vidiš one u čijim je srcima bolest kako te gledaju pogledom pred smrt onesviješćenog", tj. zbog neizvjesnosti, straha i kukavičluka, zbog susreta sa neprijateljem. Zatim, bodreći ih, Uzvišeni veli:

"A preča bi njima bila pokornost i razuman govor", tj. trebali su slušati i pokoriti se, u datoj situaciji. **"A kada je borba već propisana"**, tj. boj postao neminovnost i postalo stanje ozbiljno. **"Da su prema Allahu bili iskreni"**, tj. svoje nijete očistili, **"bilo bi bolje po njih."**

¹ "La ilahe illallah" - je kelima tajjiba - odabrana rečenica koju je obavezan izgovarati svaki vjernik, poimajući njeno puno značenje i njenu refleksiju kojom se negira božanstvo svake vrste, bilo čemu, a potvrđuje samo jedinom Allahu, Kome sličnog nema, te svega što ona podrazumijeva, što je obavezan akcijom potvrditi onaj ko je izgovara nakon što ju je razumio i koji hoće da joj ne proturječi ni riječju ni djelom. Što se tiče njenog opetovanja, koje neko čini; ne razumijevajući i ne dokučujući njeno značenje, te njenim zahtjevima praktično ne udovoljava, za to neće imati koristi.

Allah Uzvišeni kaže: **"Možda biste i vi, kad biste se okrenuli"**, tj. od džihada i ustuknuli od njega,

"nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali." I vi biste se, dakle, vratili postupcima koje ste činili u džahilijetu iz nepoznavanja: krv prolijevali i rodbinske veze kidali. O takvima Allah Uzvišeni kaže:

"To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio." Ovim se zabranjuje svaka vrsta nereda na Zemlji. Kidanje rodbinske veze posebno se izdvaja zabranom. Naprotiv, Uzvišeni Allah naređuje da se na Zemlji uspostavljaju lijepi odnosi i rodbinske veze učvršćuju, prvenstveno tako se naređuje dobročinstvo prema bližnjima, koje se ogleda u lijepoj riječi, lijepim djelom kao i trošenjem materijalnih sredstava. Mnogo je sahih i hasen hadisa koji govore o toj temi. Ovdje ćemo pomenuti samo neke.

Prenosi El-Buhari od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /162/ "Stvorio je Allah Svoja stvorenja. Kad je stao sa stvaranjem, ustalo je srodstvo i prihvatilo se ogrtača Milostivog. On reče: 'Meh!' (Prestani! ili: Šta je?), a srodstvo reče: 'Ovo je mjesto gdje se traži zaštita Tvoja od prekidanja rodbinskih veza.' A Uzvišeni Allah reče: 'Hoćeš li se zadovoljiti s tim što ću biti u vezi sa onim ko tebe uspostavlja, a prekinuti veze sa onim ko tebe kida?' - 'Hoću', odgovori srodstvo. - 'Eto to pripada tebi', odgovori Uzvišeni." Ebu-Hurejre, r.a., reče: "Učite ako hoćete!" "Možda biste i vi, kad biste se okrenuli, nered na Zemlji činili, i rodbinske veze kidali!" Isti hadis navodi El-Buhari sa dva različita rivajeta, od Muavije ibn ebi-Mezreda, u kojem dodaje: /163/ Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Učite ako hoćete."

"Možda biste i vi, kad biste se okrenuli, nered na Zemlji činili, i rodbinske veze kidali!" Ovaj hadis prenosi i Muslim od Muavije ibn Ebi-Mezreda. prenosi Imam Ahmed od Ebu-Bekra da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /164/ 'Nema prečeg da za njega Allah ubrza kaznu još na ovom svijetu, uz ono što je pripremio njegovom počinocu, od nasilja i kidanja rodbinskih veza.'" Prenose Ebu Davud, Et-Tirmizi i Ibn-Madže. Tirmizi kaže da je hadis sahih.

Prenosi Imam Ahmed od Abdullaha ibn Amra da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'Zaista je srodstvo o Arš obješeno. Nije onaj ko održava rodbinske veze onaj koji uzvraća istom mjerom, nego je on taj koji održava rodbinske veze kada se one prekinu.'" Prenosi El-Buhari:

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ
أَقْفَالًا ۗ إِنَّ الَّذِينَ آذَبْتَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا نَبَّأَهُمْ بِالْهُدَى
الشَّيْطَانِ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلَى لَهُمْ ۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَلَّذِينَ كَفَرُوا
مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۗ فَكَيْفَ إِذَا
تَوَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۗ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ
أَتَّبَعُوا مَا آسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَحَبِطَ أَعْمَالُهُمْ ۗ

"Kako oni ne razmisle o Kur'anu, ili su im na srcima katanci!"/24/ "Doista je onima koji su se vratili (onome na čemu su bili) nakon što im uputa jasna bi" - šejtan (to) lijepim prikazao i lažnu im nadu ulivao."/25/ "To zato što su govorili onima koji ne vole ono što Allah objavljuje: 'Mi ćemo vam se u nekim stvarima pokoravati' - a Allah dobro zna njihove tajne."/26/ "A kako će tek biti kad im meleki budu duše uzimali udarajući ih po obrazima i po leđima njihovim!"/27/ "To će biti zato što su ono što izaziva Allahovu srdžbu slijedili, a ono čime je On zadovoljan prezirali; On će djela njihova poništiti."/28/

Naređuje Uzvišeni Allah, dž.š., da se Kur'an uči sa razmišljanjem i razumijevanjem, a zabranjuje da se okreće od njega, te kaže:

"Kako oni ne razmisle o Kur'anu, ili su im na srcima katanci", tj. na srcima su katanci, te su zapečaćena i u njih ništa od kur'anskih značenja ne može prodrijeti. Zato Uzvišeni kaže:

"Doista je onima koji su se vratili (onome na čemu su bili) nakon što im uputa jasna bi", tj. onima koji napustiše iman i vratiše se u kufr - da Uzvišeni Allah sačuva od ružnog kraja.

"...nakon što im Uputa jasna bi - šejtan (to) lijepim prikazao", tj. kufr im lijepim prikazivao i uljepšavao ga. **"...i lažnu im nadu ulio"**, tj. zavodio ih i varao ih.

"To zato što su govorili onima koji ne vole ono što Allah objavljuje: 'Mi ćemo vam se u nekim stvarima pokoravati'", tj. oni im se prikalanjaju i sa njima tajno šuruju, suprotno javnom iskazivanju. Jedna od tipičnih osobina munafika jeste da svojim postupcima ne iskazuju unutrašnja uvjerenja. Zato Uzvišeni veli:

"a Allah dobro zna njihove tajne", tj. ono što skrivaju. Kao što Uzvišeni veli:

"i Allah bilježi ono što oni snuju."/4:81/

Zatim Uzvišeni veli:

"a kako će tek biti kad im meleki budu duše uzimali udarajući ih po obrazima i po leđima njihovim!", tj. kako će se osjećati kad im meleki sa zadaćom dođu, da im njihove duše vade,

kada im duše u tijelima njihovim zamršene budu i kad ih meleki budu čupali, koristeći silu uz velike bolove i udarce. Kao što Uzvišeni veli:

"A da si samo vidio, kad su meleki nevjernicima duše uzimali i po licima ih njihovim i straga udarali." /8:50/

"To će biti zato što su ono što izaziva Allahovu srdžbu slijedili, a ono čime je On zadovoljan prezirali; On će djela njihova poništiti." Allah u se utječemo od Njegove srdžbe i osvete.

أَرْحَسِبَ الَّذِينَ
فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضًا أَنْ يَخْرِجَ اللَّهُ أَصْغَبَهُمْ ۖ وَلَوْ نَشَاءُ لَأَنزَلْنَاكَ
فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ وَلَنَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝٣٠
وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ

"Zar oni bolesnih srca misle da Allah zlobe njihove neće na vidjelo iznijeti?" /29/ "A da hoćemo, Mi bismo ti ih, uistinu, pokazali i ti bi ih, sigurno, po biljezima njihovim poznao. Ali, ti ćeš ih poznati po načinu govora njihova, a Allah zna postupke vaše." /30/ "Mi ćemo vas provjeravati da bismo znali (vidjeli) mudžahide i strpljive među vama, i da bismo otkrili vijesti o vama." /31/

Allah Uzvišeni kaže:

"Zar oni bolesnih srca misle da Allah zlobe njihove neće na vidjelo iznijeti?", tj. zar su munafici uvjereni da Allah neće razotkriti njihove rabote Svojim robovima, vjernicima? Hoće, njihove će rabote razjasniti i istaći ih da će, svako ko oči ima, moći razumjeti. Uzvišeni Allah je objavio u suri "Beraeh", te razotkrio bruke njihove i ono kuda njihovi postupci upućuju, to je jasno dvoiličnjaštvo. Zato ova sura ima i drugi naziv: "El-Fadiha" - "Koja razotkriva sramotu." Riječ je množina riječi, i označava zlobu, zavist i mržnju koju munafici skrivaju u svojim srcima spram islama, njegovih sljedbenika, i onih koji se trude da islamski koncept života uspostave. Uzvišeni kaže:

"A da hoćemo, Mi bismo ti ih, uistinu, pokazali i ti bi ih, sigurno, po biljezima njihovim poznao." Međutim, to Uzvišeni Allah nije učinio kod svih munafika, zbog toga što se iz spoljašnosti stvari pretpostavlja njihova ispravnost i što skrivene stvari zna samo Sveznajući (El-Alim), Koji daje očite znakove po kojima ih poznavaoici stvari mogu lahko prepoznati. "Ali, ti ćeš ih poznati po načinu govora njihova", tj. oni će se govorom otkriti i svoje ciljeve pokazati. Intonacijom samom sebe će svrstati na jasno prepoznatljivu stranu. Kao što kaže vladar pravovjernih Osman ibn Affan, r.a.: "Niko ne može sakriti ni jednu tajnu, a da je Allah na

obrazima njegovim (izrazima lica) i ispadima jezika (omaškama) neće pokazati." U hadisu u kom se razotkriva jedna skupina munafika koji prenosi Imam Ahmed od Ebu-Mes'uda Ukb'e ibn Amra, r.a., stoji da je rekao: /166/ "Držao nam je hutbu Allahov Poslanik, s.a.v.s., pohvalio Uzvišenog Allaha i zahvalio Mu se, te potom rekao: 'Među vama ima munafika, koga prozovem, neka ustane.' Zatim je rekao: 'Nek ustane taj i taj, nek ustane taj i taj, nek ustane taj i taj...' Tako je prozvao trideset šest ljudi, zatim je rekao: 'Od vas ili među vama ima munafika. Bojte se Allaha!' Te prenosi da je potom Omer, r.a., prolazeći pored čovjeka koga je dobro poznao, koji je bio od prozvanih, bio je umotan (maskiran), upitao ga: "Šta je s tobom?" Ovaj mu je obrazložio postupak Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a Omer reče: "Proklet bio ostatak dana."

Allah Uzvišeni kaže: **"Mi ćemo vas provjeravati"**, ispitivat ćemo vas naredbama i zabranama

"da bismo znali (vidjeli) mudžahide i strpljive među vama, i da bismo otkrili vijesti o vama." Allah, uistinu, najbolje zna njihova stanja. U Njegovu znanju nema sumnje niti kolebljivosti. Međutim, ovdje riječ da bismo znali znači: da bi Allah vidio izvršavanje djela naslonjenih na naredbe i zabrane. Stoga Ibn-Abbas, r.a., kaže da glagol (da bismo znali), znači: da bismo vidjeli.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا أَرْسُولَ مَنْ بَعْدَ
مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنِ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُّ أَعْمَالُهُمْ ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تَطْلُبُوا أَعْمَالَكُمْ ۚ إِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۝٣٤
فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ لَا عَلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَن يَتْرُكَكُمْ
أَعْمَالَكُمْ ۝٣٥

"Zaista, oni koji ne vjeruju i od Allahova puta odvrćaju, koji su Poslanikovi protivnici, nakon što im je postala jasna Uputa, neće nimalo Allahu nauditi, i On će djela njihova poništiti." /32/ "O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku, i ne ništite djela svoja!" /33/ "Onima koji ne vjeruju i od Allahova puta odvrćaju, pa poslije kao nevjernici umiru, Allah, zaista, neće oprostiti." /34/ "I ne malaksavajte i ne pozivajte primirju kad ste jači, jer Allah je s vama, On vas neće nagrada za djela vaša lišiti." /35/

Izveštava Uzvišeni Allah o ljudima koji postadoše nevjernici, te od Allahovog puta odvrćahu, Poslaniku se suprotstavljaju, ometajući ga, tj. napustiše iman,

nakon što im je uputa postala jasna, te kaže da nikako neće naštetiti Allahu. Takvi će, uistinu, samo sebi naštetiti. Oni će se u danu povratka kao veliki gubitnici osjetiti. Allah će sve njihove poslove uništiti. Ni za šta što radiše neće ih nagraditi. Svaki dobar posao što su uradili prije izlaska iz imana bit će im uništen i izbrisan. Isto tako je poznato da dobra djela mogu pobrisati ružne postupke. Prenosi Imam Ahmed preko Abdullaha ibn el-Mubareka od Ibn Omera, r.a., da je rekao: /167/ "Kao ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., mislili smo da će svako dobro djelo biti primljeno, sve dok nije objavljen ajet:

"pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku, i ne ništite djela svoja!" Te smo rekli: - Šta je to što ništi naša djela? - Te se složili da su to veliki prijestupi, očita zabluda i javni grijesi. Dok potom Uzvišeni Allah nije objavio:

"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiti će manje grijehove od toga, kome On hoće." /4:48/ Nakon ovih ajeta, o ovom problemu više nismo raspravljali. Bojali smo se za onoga ko uradi veći grijeh ili bestidnost. A uzdamo se da su primljena djela onoga koji nije tako nešto učinio." Potom Uzvišeni Allah naređuje vjernicima Svojim da slijede Njega i Njegovog Poslanika. To je garant njihove sreće na oba svijeta. A zabranjuje odmetništvo jer se tim poništavaju sva dobra djela. Zato kaže:

"i ne ništite djela svoja" tj. odmećući se od islama, da bi odmah potom rekao:

"onima koji ne vjeruju i od Allahova puta odvracaju, pa poslije kao nevjernici umiru, Allah, zaista, neće oprostiti." Zatim se Uzvišeni Allah obraća Svojim robovima vjernicima: **"i ne malaksavajte!"**, tj. ne iskazujte slabost pred neprijateljima,

"i ne pozivajte primirju", tj. na pregovore o primirju i priekid ratnih djelovanja između vas i nevjernika, u prilici kad ste jači, brojniji i sposobniji. Zato Uzvišeni kaže:

"i ne malaksavajte, i ne pozivajte primirju kad ste jači", tj. dok ste u nadmoćnosti nad neprijateljem. Međutim, ako neprijatelj bude procentualno snažniji i brojniji od ukupnog broja muslimana, a da vođa muslimana ocijeni da u pregovorima ili primirju muslimansko društvo ima korist, onda mu je to dozvoljeno. Kao što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postupio kada su mu kafiri Kurejša zabranili ulazak u Meku, a potom mu ponudili ugovor o miru, kojim se rat između muslimana i mušrika odgađa za deset godina. Poslanik, s.a.v.s., pozitivno im odgovara. Allah Uzvišeni dalje kaže: **"jer Allah je s vama."** U ovom su lijepi išareti, veličanstveni nagovještaji pobjede i trijumfa nad neprijateljima.

"On vas neće nagrada za djela vaša lišiti", tj. neće ih poništiti već upotpunuti vam nagradu za njih, ne uskraćujući vam ništa.

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهُوَ وَإِنْ تَوَلَّوْا تَتَّبِعُوا يَوْمَكُمْ
أَجْرَكُمْ وَلَا يُغْنِيكُمْ عَنْهُ أَمْوَالُكُمْ ۗ إِن يَشَأْ كُمْ يَهْلِكُ كُمْ يَتَّخِذُوا وَيُخْرِجُ
أَصْحَابَكُمْ ۗ مَا أَنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ نَدْعُونَ لِتُقْتُلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَرَكُم مِّنْ
يَبْحُلُّ وَمَنْ يَبْحُلْ فَإِنَّمَا يَحْتَلُ عَنْ نَفْسِهِ ۗ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ
وَإِن تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ۗ

"Život na ovom svijetu samo je igra i zabava! A ako budete vjerovali i grijeha izbjegavali, On će vam nagrade vaše dati i imanja vaša od vas neće tražiti."/36/ "Ako bi ih od vas tražio i prema vama uporan bio, vi biste škrtarili i to bi pokazalo vaše krivnje."/37/ "Vi se, eto, pozivate da trošite na Allahovu putu, ali, neki su od vas škrti, a ko škrtari, na svoju štetu škrtari, jer Allah je bogat, a vi ste siromašni. A ako se okrenete, On će vas drugim narodom zamijeniti, koji onda kao što ste vi neće biti."/38/

Govoreći o beznačajnosti ovoga svijeta Uzvišeni Allah kaže: **"Život na ovome svijetu samo je igra i zabava!"** Osim onih poslova na njemu koji budu u Božije ime rađeni. Zato Allah kaže:

"A ako budete vjerovali i grijeha izbjegavali, On će vam nagrade vaše dati i imanja vaša od vas neće tražiti." On nije potreban vama; to što propisuje zekat koji izdvajate od vašega imetka, zato je da biste se približili vašoj siromašnoj braći, i da bi vam za to nagrada bila dodijeljena. Zatim Uzvišeni veli:

"Ako bi ih od vas tražio i prema vama uporan bio, vi biste škrtarili", tj. i ako bi vas prisilio, vi biste škrtarili, **"i to bi pokazalo vaše krivnje."** Zaista je Uzvišeni Allah rekao istinu jer davanje (dijela) imetka iznosi na vidjelo ljudske kivnje. Imetak je po prirodi svakom omiljen, te se troši samo za nešto što je čovjeku još draže.

Allah Uzvišeni veli:

"Vi se, eto, pozivate da trošite na Allahovu putu, ali, neki su od vas škrti", tj. pozivu ne udovoljavaju.

"...a ko škrtari, na svoju štetu škrtari", tj. sebi je nagradu uskratio i lično će snositi zle posljedice toga. **"...jer Allah je bogat."** On nije ničemu i nikome potreban, dok je svako i sve mimo Njega - Njega potrebno. Zato Uzvišeni veli: **"a vi ste siromašni"**, tj. vi Njega trebate, vi bez Njega ne možete, njegov atribut "bogat" neodvojiv je od Njega, a ljudski atribut "siromaštvo" neodvojivo je od njih. **"A ako se okrenete"**, tj. ne budete slijedili Njega i Njegov zakon sprovodili,

**"On će vas drugim narodom zamijeniti, koji
onda kao što ste vi neće biti",** već će biti poslušni
i pokorni Njemu i Njegovim naredbama.

